

สรุปผลการดำเนินโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่
บุคลากรที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศ
ของสถาบันนิติบัญญัติ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
กิจกรรมที่ ๕ : สัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
หัวข้อ “เสริมพลังภาครัฐสภาเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
ผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาสังคม”
ในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid)
วันอังคารที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๕
เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิธีเปิดการสัมมนา

นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
กล่าวเปิดการสัมมนาผ่านคลิปลิงก์

โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่บุคลากรที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของสถาบันนิติบัญญัติ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กิจกรรมที่ ๕ : สัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ภายใต้หัวข้อ “เสริมพลังภาครัฐเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาสังคม (Invigorating parliament’s efforts towards achieving the SDGs through civil society partnership)” ในครั้งนี้ ถือเป็นกิจกรรมสุดท้ายของชุดกิจกรรมในโครงการดังกล่าวซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการระหว่างปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ โดยจัดขึ้นในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid) เมื่อวันอังคารที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา แบ่งเป็นการเข้าร่วมในห้องดำเนินการรายการ ณ ห้องจัดประชุมสัมมนา ปี ๑-๒ ชั้น ปี ๑ อาคารรัฐสภา (ฝั่งสภาผู้แทนราษฎร) และการเข้าร่วมกิจกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Virtual) ด้วยโปรแกรม Zoom

ในพิธีเปิดการสัมมนา นางพรพิศ เพชรเจริญ เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ให้เกียรติกล่าวเปิดกิจกรรมผ่านคลิปลิงก์ โดยมีใจความสำคัญกล่าวถึงโอกาสอันดีที่โครงการได้รับเกียรติจากนายศุภชัย โพธิ์สุ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง กล่าวปาฐกถาในนามของรัฐสภาไทย ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการนำ SDGs ไปปฏิบัติในระดับพื้นที่ (Localization) โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐสภา และภาคประชาสังคม เพื่อเร่งรัดการดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ในระดับชาติ ซึ่งในฐานะส่วนราชการที่มีหน้าที่สนับสนุนสมาชิกรัฐสภาในการกิจการเข้าร่วมประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการผสมผสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคมภายในประเทศและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับวิเทศสัมพันธ์ที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของสถาบันนิติบัญญัติได้แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี แนวคิดและมุมมองการพัฒนาประเทศเกี่ยวกับ SDGs รวมถึงการสร้างการเข้าใจของการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาพรวม และเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายจากทั้งภาคประชาสังคมและหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่คล้ายคลึงกัน กิจกรรมในครั้งนี้เน้นไปที่การสานเสวนาระหว่างสมาชิกรัฐสภาไทยและสมาชิกรัฐสภาอาเซียน และการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้แทนภาคประชาสังคม เพื่อเตรียมการยกย่องชมเชย

ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศซึ่งรัฐสภาไทยเตรียมการจะเป็นเจ้าภาพ ได้แก่ การประชุม AIPA Caucus ครั้งที่๑๓ ในเดือนมิถุนายน และการประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๓๐ (The 30th Annual Meeting of the Asia-Pacific Parliamentary Forum – APPF) ในเดือนตุลาคม ๒๕๖๕ นอกจากนี้ กิจกรรมนี้ถือเป็นรากฐานเพื่อต่อยอดไปสู่การขยายเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรหุ้นส่วนภาคีทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศให้เติบโตงอกงามอย่างต่อเนื่องในอนาคต และเป็นการยกระดับมาตรฐานของการสนับสุนงานด้านวิชาการภายใต้บริบทงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาครัฐสภาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น

ปาฐกถา (Keynote Address)

นายศุภชัย โพธิ์สุ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง
ในช่วงปาฐกถา

นายศุภชัย โพธิ์สุ รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง ได้กล่าวปาฐกถาผ่านคลิปวิดีโอในหัวข้อ “การนำ SDGs ไปปฏิบัติให้บรรลุผลเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ : เครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐสภาและภาคประชาสังคมมีบทบาทในการเร่งรัดการดำเนินการและการติดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชาติได้อย่างไร (Turning SDG localization into reality : How can parliaments and their meaningful civil society engagement accelerate national implementation and follow-up of the SDGs)” โดยมีใจความสำคัญกล่าวถึง SDGs ในฐานะที่เป็นวาระสำคัญของโลก ซึ่งสาธารณชนอาจจะมีคำถามถึงสาเหตุของความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องประสานความร่วมมือและวางแผนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุ SDGs เนื่องจากสังคมโลกเน้นการพัฒนาเพื่อเศรษฐกิจอย่างไม่สมดุล ก่อให้เกิดปัญหาที่โลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ อาทิ ความเหลื่อมล้ำของผู้คนในสังคม รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ซึ่งหากทุกภาคส่วนไม่ร่วมมือกันวิกฤตที่เกิดขึ้นนี้จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต และเยาวชนคนรุ่นหลัง ซึ่งเป็นลูกหลานของพวกเราทุกคน จะไม่สามารถใช้ชีวิตบนโลกนี้ได้อย่างปกติสุข

“การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง”

โดยส่วนตัว จึงเห็นว่าการนำ SDGs ไปปฏิบัติให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ควรเน้นที่ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ผ่านการสร้างความรู้และสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เพื่อสะท้อนความต้องการ สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ผสมกับการสานสร้างพลังร่วมกันของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ องค์กรภาคประชาสังคม โดยรัฐสภา ซึ่งเป็นองค์กรผู้แทนของประชาชน มีบทบาทสำคัญในการเป็นกลไกขับเคลื่อนการสานสร้างพลังร่วมกันได้เป็นอย่างดี และสามารถเร่งรัดการดำเนินการและติดตามการดำเนินการตาม SDGs ในระดับชาติได้ โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

“การสร้างร่วมมือของทุกภาคส่วนในระดับชุมชน
ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม”

นอกจากนี้ การบูรณาการข้อมูลระหว่างกันจะช่วยแก้ไขปัญหาเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของพี่น้องประชาชนได้อย่างครอบคลุม โดยการได้รับข้อมูลจากภาคประชาสังคม ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งอยู่ในพื้นที่และอาจเคลื่อนไหวได้รวดเร็วกว่าภาครัฐในบางกรณี ผ่านการรับฟังข้อมูล ข้อเสนอแนะ แผนงานและโครงการที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และประเด็นข้อห่วงกังวลต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาระดับรากหญ้าให้กับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน ยกตัวอย่างในกรณีจังหวัดนครพนม ซึ่งได้ออกประกาศให้ SDGs เป็นวาระของจังหวัด โดยการนำของผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม พร้อมด้วยภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม องค์กรศาสนา สื่อมวลชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการขับเคลื่อนแนวทางการขจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพร้อมกันทั้งระบบ ทั้งนี้ ในภาคการศึกษา จังหวัดนครพนมได้นำเรื่อง SDGs มาปลูกฝังแนวความคิดให้แก่เยาวชนในการสร้างความรู้ผ่านการประกอบอาชีพของผู้คนในท้องถิ่น เช่น ผ้าหมักนครพนม ซึ่งเป็นผ้าพื้นเมืองที่ชาวนครพนมภาคภูมิใจ โดยพัฒนาการใช้ผ้าหมักเป็นชุดแต่งกายอย่างหลากหลายของคนทุกช่วงวัย เพื่อช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก สร้างงาน สร้างอาชีพและแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน

“กิจกรรมปลูกกัญชาครัวเรือน
๖ ตำบลแรกของจังหวัดนครพนม”

ปัจจุบัน ไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่เดินหน้าอย่างเต็มที่ในการผลักดันนโยบายส่งเสริมให้กัญชาเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างยั่งยืน ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ โดยพืชกัญชา กัญชง และพืชกระท่อมถือเป็นพืชเอนกประสงค์ที่มีคุณประโยชน์หลากหลาย เพาะปลูกกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก และมีศักยภาพที่จะตอบโจทย์ SDGs ได้หลายเป้าหมาย ตั้งแต่การฟื้นฟูเศรษฐกิจจากปัญหา ราคาพืชผลตกต่ำ การเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้ชุมชนเข้มแข็ง รวมถึงเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านสุขภาพของประเทศในฐานะยาทางเลือก ตลอดจน พัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการต่อยอด ด้วยการศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจ ให้ขยายไปสู่การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ภายใต้มาตรฐานสากลไปสู่ตลาดโลกด้วยนวัตกรรมใหม่ ๆ

“กิจกรรมปลูกต้นกัญชาครัวเรือนเพื่อบรรเทาปัญหาการ
พัฒนาที่ยั่งยืน การฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่น”

ในตอนท้าย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง กล่าวถึงการขับเคลื่อนนโยบายการปลดล็อกกัญชาให้เป็นพืชเศรษฐกิจของไทยมีแนวโน้มก้าวหน้าเป็นลำดับ ภายหลังจากที่กระทรวงสาธารณสุขได้ถอดกัญชาจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภท ๕ และอยู่ระหว่างการเสนอร่างพระราชบัญญัติกัญชงและกัญชาเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อรองรับและวางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้กัญชาและกัญชงอย่างเสรีในไทย อันจะนำไปสู่การปฏิรูปกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องภายใต้การกำกับดูแลที่รัดกุมของรัฐเพื่อให้ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากพืชกัญชาทางด้านการแพทย์และในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ได้อย่างปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่พี่น้องประชาชน

การอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า)

การอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า) เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๒.๐๐ นาฬิกา ในหัวข้อ “การขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของภาครัฐสภาให้ก้าวหน้า ผ่านหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการการรัฐสภากับภาคประชาสังคม : โอกาสและความท้าทาย (Advancing parliamentary SDG implementation through parliamentary committees – CSO partnership : Opportunities and Challenges)” วิทยากรประกอบด้วย

๑. ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ สมาชิกวุฒิสภา และรองประธานคณะกรรมการการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คนที่สาม วุฒิสภา

๒. รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม คนที่ห้า สภาผู้แทนราษฎร

๓. นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่ปรึกษาคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร และ

๔. Dr. Sihar P.H. Sitorus สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย

ดำเนินรายการโดย นายธนูคม บำรุงผล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักงานกิจการรัฐสภาระหว่างประเทศ

โดยวิทยากรได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนผ่านการตอบคำถาม รวม ๓ ข้อ ดังนี้

นางสาวชัตติยา สุรารักษ์ นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ
สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
พิธีกร

นายธนูคม บำรุงผล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานสหภาพรัฐสภา
สำนักงานกิจการรัฐสภาระหว่างประเทศ
ผู้ดำเนินรายการ

บรรยากาศการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า)

วิทยากรและผู้ดำเนินรายการในการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า)

คำถามที่ ๑ : ประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้ร่วมอภิปรายในการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม โดยสังเขป โดยเฉพาะในบริบทงานที่เกี่ยวข้องกับ SDGs โดยในฐานะสมาชิกรัฐสภา และในฐานะคณะกรรมการการรัฐสภาได้ดำเนินการ หรือมีผลงานใดบ้างในการขับเคลื่อน SDGs

วิทยากรทั้งสี่ได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นและความเห็นในคำถามนี้ เริ่มจากรองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรองประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม คนที่ห้า สภาผู้แทนราษฎร กล่าวถึงบทบาทใน ๒ ส่วน ได้แก่ การร่วมงานกับภาคประชาสังคมก่อนการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งเมื่อดำรงตำแหน่งอาจารย์ ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ซึ่งได้จัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ที่มีประชากรฐานะยากจนเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นพื้นที่ซับซ้อนทางระบบนิเวศ ประกอบด้วย ป่าพรุ ป่าชายเลน ทะเล เชิงเขา ภูเขา พื้นที่น้ำเค็ม พื้นที่น้ำจืด ขณะที่เมื่อได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้ปฏิบัติงานในฐานะผู้กำหนดนโยบาย (Policy maker) มีหน้าที่ในการรับหนังสือร้องเรียนจากภาคประชาสังคมและเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างรัฐบาลกับภาคประชาสังคม โดยหยิบยกกรณีของข้อร้องเรียนจากภาคประชาสังคม ในกรณีการประกาศขึ้นเขตพื้นที่โบราณสถานเมืองพิมายของกรมศิลปากรซึ่งมีพื้นที่กว่า ๒,๖๐๐ ไร่ ทับซ้อนกับพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนซึ่งกรณีนี้ต้องลงพื้นที่เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบความเดือดร้อน

รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ สมาชิกวุฒิสภา และรองประธานคณะกรรมการการศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คนที่สาม วุฒิสภา กล่าวถึงประสบการณ์ของตนในงาน SDGs ในหลากหลายมิติ ทั้งที่เป็นความสนใจส่วนตัว รวมถึงบทบาททั้งในระดับประเทศและในเวทีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะมุมมองด้านระบบการเกษตร อาหาร และโภชนาการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของ SDGs และได้ทำงานด้านโภชนาการซึ่งเชื่อมโยงกับความยากจน ผ่านการศึกษาภาวะโภชนาการในสังคม ซึ่งได้นำไปใช้เป็นตัวชี้วัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๕ นอกจากนี้ ยังได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ในด้านการวางแผนการพัฒนา แก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาวิจัยอาหารเสริมสำหรับแม่และลูก และได้นำเรื่องดังกล่าวไปใช้ในเชิงนโยบายและแก้ไขปัญหาเรื่องภาวะทุพโภชนาการ จนกลายเป็นตัวอย่างไปทั่วโลก ทั้งยังได้ศึกษาประเด็นการพัฒนาอาหารริมบาทวิถี (Street Food) ในหลายพื้นที่ เช่น จังหวัดเชียงราย อุบลราชธานี ภูเก็ต กรุงเทพมหานคร จำนวน ๖ เขต และพัทธยา ซึ่งเชื่อมโยงกับการแก้ไขปัญหาความยากจน ความหิวโหย ปัญหาสุขภาพ โดยเน้นการส่งเสริมอาหารริมบาทวิถีที่มีความปลอดภัย มีคุณภาพ และมีคุณค่าทางโภชนาการ นำไปสู่ SDGs เป้าหมายที่ ๑๑ ด้านเมืองและชุมชนที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ ๑๗ ด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นอกจากนี้ ในฐานะสมาชิกวุฒิสภา ได้เน้นการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ตาม SDGs ๑๗ ข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมความตระหนักรู้ของ SDGs ผ่านการจัดทำเข็มกลัด SDGs ๔ รุ่น รุ่นละ ๑,๐๐๐ เข็ม ด้วยงบประมาณส่วนตัว เพื่อแจกจ่ายให้แก่สมาชิกวุฒิสภาและบุคคลทั่วไป

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ สมาชิกวุฒิสภา

นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่ปรึกษาคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ สภาผู้แทนราษฎร กล่าวถึงประสบการณ์ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้แทนกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งประสบกับความขัดแย้งทางความคิดและทัศนคติที่เป็นปัญหาหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุ SDGs ที่เคยเกิดขึ้น เมื่อประมาณ ๔๐ – ๕๐ ปีที่แล้ว ณ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นจังหวัดภูมิลำเนาของตน ผ่านความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์คอมมิวนิสต์และประชาธิปไตย และจำเป็นต้องหาวิธีการแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุ SDGs โดยเฉพาะเมื่อ SDGs มีส่วนเสริมสร้างให้กลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเปราะบางเป็นผู้ที่ไม่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ทั้งนี้ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทำหน้าที่สะท้อนปัญหาของกลุ่มเปราะบาง และในฐานะกรรมการในสภาผู้แทนราษฎรได้ศึกษาข้อมูลของกลุ่มชาติพันธุ์ และค้นพบข้อมูลปัญหาของคนกลุ่มนี้ ซึ่งยังขาดสถานะความเป็นพลเมืองและเข้าถึงโครงสร้างและบริการพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า อินเทอร์เน็ต การศึกษา และน้ำประปา เนื่องจากไม่สามารถขอใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาได้เพราะติดขัดด้วยข้อกฎหมาย ทั้งยังขาดเอกสารสิทธิในการครอบครองที่ดิน เพราะไม่มีโฉนดและเอกสาร น.ส.๓ ส่งผลให้ประชาชนขาดสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิทธิในการดำรงชีวิต

โดยเฉพาะปัจจัย ๔ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น หากปัจจัย ๔ เช่น อาหารและที่อยู่อาศัยที่เป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตยังประสบกับอุปสรรคด้านกฎหมาย จะไม่สามารถนำไปสู่การบรรลุ SDGs ได้ตามเป้าหมาย และปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยรัฐสภาถือเป็นกุญแจสำคัญซึ่งมีบทบาทช่วยคลี่คลายหรือแก้ไขปัญหามาของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มเปราะบาง พร้อมทั้งนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Dr. Sihar P.H. Sitorus สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย ซึ่งเข้าร่วมกิจกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กล่าวถึงความท้าทายของ SDGs ประการหนึ่งเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายหรือกฎหมายให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน การดำเนินการตาม SDGs จำเป็นต้องวางแนวทางและอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซียได้นำแผนพัฒนาชาติระยะกลาง (National Medium Term Development Plan) มาใช้เป็นตัวกำหนดแผนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ SDGs โดยอาศัยกลไกของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งตนมีโอกาสร่วมทำงานในคณะกรรมการคณะที่ ๑๑ ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาโดยเฉพาะเกี่ยวกับ SDGs และแสวงหาแนวทางเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายให้สำเร็จลุล่วง โดยในปีที่ผ่านมา คณะกรรมการดังกล่าวได้ผ่านกฎหมายฉบับที่ ๗ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ SDGs โดยริเริ่มใช้มาตรการภาษีคาร์บอนฉบับใหม่ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีและมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะได้นำเรื่องการซื้อขายภาษีคาร์บอนมาสะท้อนในข้อกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ คณะกรรมการความร่วมมือระหว่างประเทศของสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซียยังได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจสีเขียวร่วมกับสถาบันระหว่างประเทศต่าง ๆ และได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพิจารณาแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวในประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ ความท้าทายของประเทศอินโดนีเซียคล้ายคลึงกับประเทศไทย โดยต่างเป็นประเทศที่พึ่งพาภาคเกษตรกรรมและมีประชาชนในภาคการเกษตรหลายล้านคน แต่สิ่งสำคัญในการพัฒนาที่ควรคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ ประชาชนควรมาก่อนกฎหมาย และรัฐสภามีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กลไกต่าง ๆ รวมทั้งนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาภาคเกษตรกรรม ซึ่งรัฐสภาประเทศในภูมิภาคอาเซียนควรร่วมมือกันเผยแพร่ความรู้ด้าน SDGs ให้กับประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจด้าน SDGs เพื่อกำหนดและริเริ่มการดำเนินการต่าง ๆ รวมถึงกำหนดข้อกฎหมายที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง

Dr. Sihar P.H. Sitorus สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย

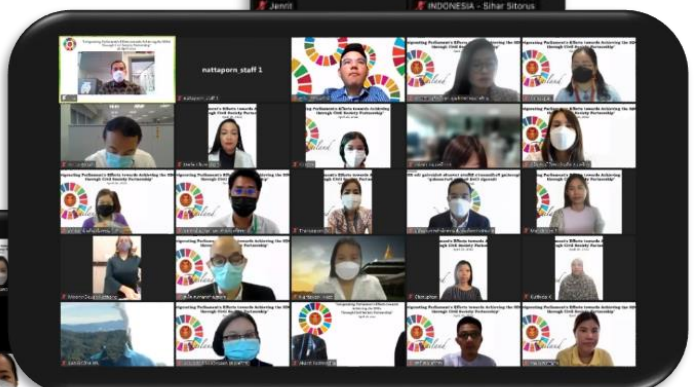
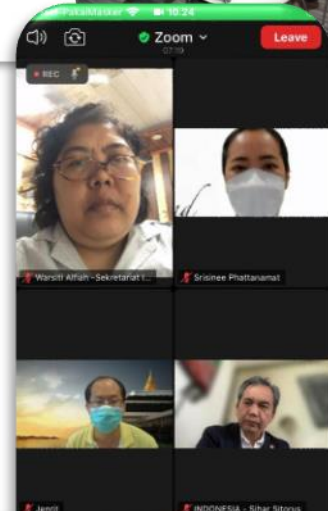
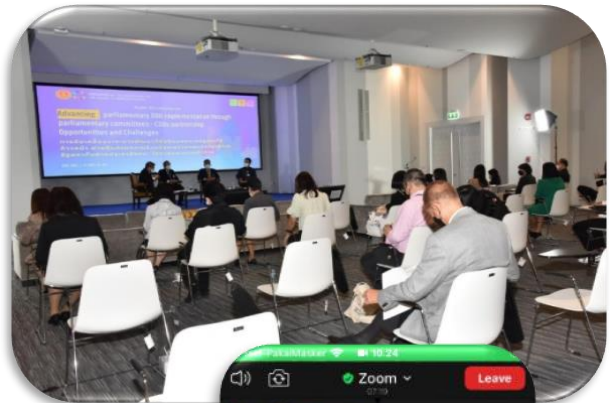
คำถามที่ ๒ : ปัญหาหรือความท้าทายสำคัญต่อการดำเนินการของคณะกรรมการในการนำ SDGs ไปปฏิบัติให้เกิดผล และองค์กรภาคประชาสังคมสามารถมีบทบาทได้อย่างไรบ้าง ในการสนับสนุนงาน การขับเคลื่อน SDGs ของภาครัฐสภา

วิทยากรทั้งสี่ได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นและความเห็นในคำถามนี้ เริ่มจากศาสตราจารย์ เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวเสนอแนะการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs โดยเน้นไปที่คณะกรรมการ และคณะกรรมการทุกคณะ ควรนำ SDGs มาประยุกต์ใช้และทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม เพื่อที่แนวคิด ดังกล่าวจะขยายผลไปสู่ท้องถิ่นและประชาชน (แนวคิดด้าน SDGs ร่วมกับแนวคิด localization) โดยหยิบยกตัวอย่าง แนวทางการดำเนินงานในฐานะกรรมการและอนุกรรมการต่าง ๆ อาทิ ตนเองในฐานะประธานอนุกรรมการการ- วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา ได้นำประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาพิจารณา และหาแนวทางการแก้ไข โดยคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น ป่าไม้ การปลูกป่า เพื่อสร้างคาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) และการใช้พื้นที่ เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นธรรมควบคู่ไปกับการขยายป่าไม้ โดยผู้ที่ปลูกพืช เชิงเดี่ยวสามารถหันมาปลูกป่าไม้ควบคู่กันไปเพื่อสร้างรายได้จากการสร้างคาร์บอนเครดิต ในฐานะกรรมการ การเกษตรและสหกรณ์ ได้นำแนวคิดด้านการผลิตทางการเกษตรและอาหาร มาประยุกต์ใช้ในการผลิตอาหาร ให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งได้ร่วมมือกับภาคประชาสังคม ภาควิชาการ องค์กร- การปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายการค้า โดยเฉพาะผู้ผลิตในระดับชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ผลิตอาหารที่มีความปลอดภัย และในฐานะอนุกรรมการพิจารณาและติดตามความคืบหน้าของการดำเนินการ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติและการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากหลายภาคส่วน ทั้งสมาชิกวุฒิสภาและผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก รวมถึง ภาคประชาสังคม จากประสบการณ์ดังกล่าวจึงเห็นว่าภาคประชาสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินการให้ บรรลุ SDGs เช่น สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กแห่งประเทศไทย (Global Compact Network Thailand)

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ขณะติดเข็มกลัด SDGs ให้แก่
รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ

ภาพบรรยากาศของการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า)

นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กล่าวถึงรายงานการศึกษาเรื่องการแก้ไขปัญหากลุ่มเปราะบางและกลุ่มชาติพันธุ์ที่ผ่านมา พบว่ากฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิของกลุ่มเปราะบางกับความร่วมมือกับภาคประชาสังคมมีความสำคัญและภาคประชาสังคมจะเป็นผู้สะท้อนปัญหาดังกล่าวให้แก่รัฐสภา ซึ่งการที่ประชาชนออกมาเรียกร้องมีสาเหตุจากปัญหาที่ประชาชนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงควรศึกษาถึงข้อเท็จจริงของปัญหาอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน โดยกล่าวถึงตัวอย่างกรณีของเครือข่ายรัฐออสเตรเลีย ซึ่งได้มีการร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์เป็นการเฉพาะ และได้ตั้งข้อสังเกตการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งมีอำนาจร่างกฎหมายใหม่และยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย เช่น การออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่การนำกฎหมายไปใช้บังคับกับท้องถิ่นยังเป็นเรื่องที่น่าไปปฏิบัติได้ยาก แม้ว่าจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนก็ตาม จึงเห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายก่อน นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณในส่วนภูมิภาคไม่ได้นำไปใช้กับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็แก่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ จึงควรหาคำตอบว่าจะร่วมกันแก้ไขปัญหายั่งยืนได้อย่างไร ซึ่งสังคมเมืองจะต้องเข้าใจเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างลึกซึ้งด้วยใจที่เป็นกลาง และฝ่ายนิติบัญญัติต้องมองเห็นปัญหาและออกกฎหมายให้สอดคล้องกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยไม่เห็นว่าเป็นประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเป็นผู้สร้างปัญหา

Dr. Sihar P.H. Sitorus กล่าวถึงการจัดทำ SDGs dashboard หรือดัชนีชี้วัดความสำเร็จของ SDGs ในแต่ละเป้าหมาย โดยสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย มีประโยชน์ต่อการติดตามความก้าวหน้าของ SDGs เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนแต่ละพื้นที่มีวิถีของวัฒนธรรมและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่สร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันให้แก่ประชาชน ตั้งแต่การเข้าถึงภาษาและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซียได้เคยเดินทางไปพบปะเยี่ยมเยียนกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย พบว่ากลุ่มบุคคลดังกล่าวให้ความสนใจในประเด็น SDGs สภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซียจึงเห็นโอกาสของการสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจใน SDGs ซึ่งควรเร่งรัดดำเนินการอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างความรู้ความเข้าใจใน SDGs ให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้า และให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นเวทีสำหรับการแสดงออกทางความคิดของทุกคน

รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ กล่าวถึงรัฐสภาในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติ จำเป็นต้องออกนโยบายที่สามารถแก้ไขปัญหาก็แก่ประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม และในการทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาต้องตระหนักถึง SDGs อยู่เสมอ เนื่องจากสมาชิกรัฐสภาไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่การออกกฎหมาย แต่ต้องผลักดันให้รัฐบาลนำกฎหมายที่รัฐสภารับรองไปใช้แก้ไขปัญหาก็แก่ประชาชนด้วย เช่น ในกรณีของอำเภอฟิมาย ซึ่งจะต้องแก้ไขปัญหา

อย่างยั่งยืนเพื่อที่กลุ่มประชาชนที่ได้รับผลกระทบจะไม่สร้างความรุนแรงในพื้นที่ ทั้งนี้ ภาคประชาสังคมพึงได้รับการส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมผ่านการติดตามความเคลื่อนไหวในประเด็นต่าง ๆ ณ รัฐสภา เช่น สถานะของการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ของรัฐสภา พร้อมทั้งเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่รัฐสภา โดยภาคประชาสังคมควรมุ่งไปที่การทำงานเชิงรุก และรัฐสภาจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้าง

คำถามที่ ๓ : ภาพที่ต้องการเห็นในอนาคตในฐานะสมาชิกรัฐสภา และคณะกรรมการธิการจะมีแผนการดำเนินการใด (ทั้งในเชิงทฤษฎีหรือในเชิงนโยบาย) ในการสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคมเพื่อเร่งรัดการขับเคลื่อน SDGs ของภาครัฐสภา อาทิ การพัฒนากลไกที่เป็นรูปธรรมเพื่อการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมอย่างเป็นระบบมากขึ้น

วิทยากรทั้งสี่ได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนประเด็นและความเห็นในคำถามนี้ เริ่มจากนายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ กล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการธิการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งที่ผ่านมา ได้พยายามที่จะเข้าถึงประชาชนและชุมชนให้ได้มากที่สุด โดยคณะกรรมการฯ เห็นว่ากลุ่มที่จะสามารถมีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ นอกเหนือจากประชาชนแล้ว ยังประกอบด้วยนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ของรัฐสภา ในการนี้รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบการทำงานของรัฐสภาต่างประเทศและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกกลุ่มมิตรภาพสมาชิกรัฐสภาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการออกกฎหมายต่าง ๆ เป็นต้น อนึ่ง รัฐสภาเป็นกลไกสำคัญที่จะเอื้ออำนวยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน ในฐานะฝ่ายนิติบัญญัติจะต้องหาวิธีการให้ประชาชนที่อยู่ในส่วนภูมิภาค หรือพื้นที่ชายขอบ และกลุ่มชาติพันธุ์ สามารถเข้าถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนควบคู่ไปกับการพัฒนาที่เท่าเทียม ซึ่งรัฐสภาพึงต้องทบทวนว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายใดให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาจเชิญนักวิชาการเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาหาหนทางแก้ไขปัญหาก็ได้ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ประชาชนควรมีโอกาสเข้าถึงความช่วยเหลือของรัฐสภาได้โดยง่าย โดยเด็กและเยาวชนเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศ ซึ่งจะต้องสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนให้แก่เยาวชนรุ่นต่อไป และกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นกลุ่มที่ต้องการโอกาสอย่างมากเพื่อที่จะสามารถเป็นกำลังสำคัญในการสร้างประโยชน์แก่ประเทศชาติได้ต่อไปในอนาคต

Dr. Sihar P.H. Sitorus กล่าวถึงกรณีของอินโดนีเซียซึ่งได้บังคับใช้ ข้อบังคับที่ ๑๓ ของกฎหมายมาตราที่ ๗ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเรื่องภาษีคาร์บอน เพื่อให้เกิดการลดก๊าซคาร์บอนภายในประเทศ อันส่งผลต่อเกษตรกรรมโดยมีการกำหนดพื้นที่ทำการเกษตรอย่างชัดเจน เกี่ยวกับกรณีนี้ สมาชิกรัฐสภามีบทบาทเป็นทั้งผู้กระตุ้น ขับเคลื่อน และสนับสนุนให้ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในระดับรากหญ้ามีโอกาสเข้าถึงเป้าหมายทั้ง ๑๗ ข้อของ SDGs และร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้รัฐสภายังพึงสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและให้ความรู้แก่ประชาชน โดยมีภาคประชาสังคมซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้การสนับสนุนและร่วมขับเคลื่อนในเรื่องนี้ด้วย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ กล่าวถึง SDGs ว่าเป็นการทำงานที่ยิ่งใหญ่และยากลำบากซึ่งต้องใช้ระยะเวลายาวนานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญ โดยสะท้อนว่าบางประเทศยังไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จ สำหรับไทยยังถือว่าอยู่ในระดับกลาง ๆ ที่ยังมีแนวโน้มของความเป็นไปได้ โดยในอนาคตต้องสร้างความตระหนักรู้ให้มากขึ้น ทั้งในระดับสมาชิกรัฐสภาและภาคประชาสังคม และเห็นด้วยกับการจัดทำ SDGs dashboard โดยสภาผู้แทนราษฎรอินโดนีเซีย ซึ่งช่วยในเรื่องการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน ทั้งนี้ SDGs เป็นนโยบายเชิงยุทธศาสตร์แบบ “Multi-Strategy Approach” และจะต้อง

เชื่อมโยง SDGs กับการดำเนินการร่วมกับชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาไปที่กลุ่มเสี่ยงก่อน เป็นลำดับแรก เพื่อให้การแก้ไขปัญหากระทำได้ง่าย ทั้งยังต้องมีการทำงานร่วมกันในระดับระหว่างประเทศ เช่น การทำงานร่วมกับสหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union : IPU) เป็นต้น โดยอาศัยหลักการทำงานที่วางอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมายร่วมกัน และการมีส่วนร่วม อีกทั้งต้องมีการทำงานร่วมกันด้วยความจริงใจและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ กล่าวว่ารัฐสภาสามารถใช้กลไกที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ กลไกของ คณะกรรมาธิการสามัญ จำนวน ๖๒ คณะ และอนุกรรมการฯ จำนวน ๒๓๖ คณะ รวมถึงคณะกรรมาธิการ-วิสามัญอีกมากมายในการขับเคลื่อนประเด็น SDGs ทั้งนี้ ยังมีภาคประชาสังคมเป็นกลไกธรรมชาติที่มีบทบาทสำคัญ และทำหน้าที่แทนประชาชนผ่านกลไกของรัฐสภา อย่างไรก็ตาม ยังคงมีกลไกที่ต้องพัฒนาให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ได้แก่ การให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าชื่อร่วมเสนอกฎหมาย เช่น รัฐธรรมนูญ โดยเสนอผ่านมายังรัฐสภา ซึ่งที่ผ่านมาต้องชื่นชมความสำเร็จในการขับเคลื่อนของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะการเสนอกฎหมายหลายฉบับ แต่ต้องตระหนักว่าร่างกฎหมายที่เสนอเข้ามาต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยรัฐสภา และไม่ใช่ร่างกฎหมายทุกฉบับที่ภาคประชาชนเสนอจะนำมาใช้บังคับเป็นกฎหมาย

ช่วงถาม-ตอบ คำถามจากผู้เข้าร่วมการสัมมนา “ประเด็นใดบ้างที่ควรหยิบยกขึ้นมาจัดทำเป็นเอกสารวิชาการ หรือเอกสารเผยแพร่สาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ” ซึ่งนายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐสภา ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนหลักด้านข้อมูลให้แก่สมาชิกรัฐสภา ควรศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลที่ครอบคลุมในทุกมิติไว้เพื่อเป็นกำลังสำคัญให้กับสมาชิกรัฐสภาในการดำเนินการต่าง ๆ ด้าน**รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ** ได้แสดงความคิดเห็นว่าควรมุ่งไปที่การสร้างความร่วมมือระหว่างคณะกรรมาธิการของรัฐสภา และภาคประชาชน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การใช้จ่ายงบประมาณว่ามีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง หรือสอดคล้องกับมโนทัศน์ของ SDGs และการแสวงหาคำตอบว่าการดำเนินการของคณะกรรมาธิการสามัญได้นำมโนทัศน์ของ SDGs มาใช้หรือไม่ อย่างไร ขณะที่**ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์** ได้แสดงความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐสภาทุกคนควรทำความเข้าใจกับ SDGs ให้ลึกซึ้ง โดยการศึกษาแบบเจาะลึกผ่านมุมมองของ SDGs ในประเด็นที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรง จากนั้น ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ต่อสาธารณชน รวมทั้งเผยแพร่ให้สื่อมวลชนได้รับรู้ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ SDGs ขยายวงกว้างไปยังประชาชนทั่วไป

ช่วงสรุป ผู้ร่วมอภิปรายได้กล่าวปิดท้าย โดย **Dr. Sihar P.H. Sitorus** สรุปประเด็นสำคัญที่สุดในการบรรลุ SDGs คือ การกำหนดนโยบายหรือกฎหมายให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยการทำงานร่วมกับภาคประชาชนอย่างใกล้ชิด ผ่านการนำข้อมูลและเครือข่ายทางวิชาการมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการร่างและพิจารณากฎหมาย ขณะที่**นายณัฐพล สืบศักดิ์วงศ์** สรุปถึงการบรรลุ SDGs ต้องประกอบด้วย “๒ป” ได้แก่ ๑. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการไปสู่ SDGs อย่างเท่าเทียมกัน และ ๒. ปลดล็อกให้มีการปรับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ ด้าน**ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์** สรุปว่าทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรต้องทำความเข้าใจกับ SDGs อย่างจริงจัง บนพื้นฐานความจริงที่ว่าทรัพยากรในโลกนี้มีปริมาณจำกัดจึงต้องหาวิธีการเพื่อให้มนุษย์สามารถใช้ชีวิตได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีทรัพยากรที่เกื้อหนุนเพียงพอสำหรับปัจจุบันและในอนาคต นอกจากนี้ รัฐสภาต้องทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของข้อมูลทางวิชาการที่ใช้ดำเนินการได้อย่างมีแบบแผนและไม่เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ปิดท้ายด้วย**รองศาสตราจารย์รงค์ บุญสวยขวัญ** สรุปว่าต้องใช้แนวคิดด้านอำนาจในการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อน SDGs ได้แก่ อำนาจของรัฐ ซึ่งเปิดให้รัฐสามารถดำเนินการและตัดสินใจได้อย่างเต็มที่และเด็ดขาด ขณะเดียวกัน อำนาจ

ของภาคประชาชน ซึ่งเป็นอำนาจแบบ Political Pluralism เชื่อว่าอำนาจกระจายอยู่ในทุกกลุ่มในสังคม และเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ มาสานเสวนาต่อรองกัน ภายใต้กลไกของรัฐสภา เพื่อหาข้อสรุปและทำให้การตัดสินใจในเชิงนโยบายเกิดดุลยภาพ ตามแนวคิด “เสรีประชาธิปไตย (Liberal Democracy)” ซึ่งจะก่อให้เกิดความยั่งยืนและนำไปสู่การบรรลุ SDGs

ภาพบรรยากาศของการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงเช้า)

การอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงบ่าย)

การอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงบ่าย) เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา ในหัวข้อ “ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของภาคประชาสังคม : การนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคมมาเสริมคุณค่าในภารกิจของรัฐสภาไทยในบริบทการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศในปี ๒๕๖๕ (Tapping into the civil society's strengths : bringing inputs and recommendations from CSOs to the table to enrich Thailand's initiatives during its hosting of Inter-Parliamentary Meetings in 2022)” วิทยากรประกอบด้วย

๑. พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิฟรีแลนด์ ประเทศไทย (Freeland Foundation, Thailand)
 ๒. นายธรา บัวคำศรี ผู้อำนวยการกรีนพีซ (Greenpeace) ประเทศไทย และ
 ๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ดำเนินรายการโดย นายธนูคม บำรุงผล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักงานกิจการรัฐสภาระหว่างประเทศ

โดยวิทยากรได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนผ่านการตอบคำถาม รวม ๔ ข้อ ดังนี้

การสัมมนาและวิทยากรในกิจกรรมภาคบ่าย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค
ผู้อำนวยการ SDG Move มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นายธรา บัวคำศรี
ผู้อำนวยการกรีนพีซ ประเทศไทย

พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย
ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิฟรีแลนด์

คำถามที่ ๑ : องค์การภาคประชาสังคมได้ดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ในเป้าหมายข้อใด อย่างไร และประสบการณ์การทำงานร่วมกับรัฐสภา รวมทั้งผลงานที่นำไปสู่การปฏิบัติจริงที่เห็นผลในระดับภูมิภาค และระดับสากล

พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิฟรีแลนด์ ประเทศไทย (Freeland Foundation, Thailand) กล่าวถึงการก่อตั้งของมูลนิธิฟรีแลนด์ เมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่แล้ว มีวัตถุประสงค์หลัก ๒ ประการ คือ การต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่า และการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยหยิบยกรณีกของการค้าสัตว์ป่า ซึ่งทางมูลนิธิฯ ได้มีการดำเนินการทั้งในระดับชาติ (ในประเทศไทย) โดยปฏิบัติการคู่ขนานกับหน่วยงานภาครัฐและสนับสนุนการทำงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เจ้าหน้าที่ตำรวจ ในระดับภูมิภาค โดยจัดตั้งโครงการ ‘Surviving Together’ เน้นการอยู่ร่วมกันของธรรมชาติระหว่างสัตว์ป่ากับประชาชนอย่างเหมาะสม เช่น ในพื้นที่เขตดงพญาเย็นซึ่งตั้งอยู่พื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มูลนิธิฯ ดำเนินการตาม SDGs เป้าหมายที่ ๔ (Quality Education) โดยให้ความรู้กับคนในพื้นที่ซึ่งไล่ช้างป่าที่บุกรุกที่อยู่อาศัยของมนุษย์ โดยเปลี่ยนผ่านจากการจัดการปัญหาสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สนับสนุนชาวบ้านให้ก่อสร้างหอดูช้างหรือดูกระทิง รวมทั้งจัดเส้นทางเยี่ยมชมสัตว์ป่า หรือการเปลี่ยนทัศนคติของชาวบ้าน ซึ่งเคยประกอบอาชีพนายพราน ให้ย้ายมาสู่เมืองประกอบอาชีพปลูกผัก เพาะเห็ด หาอาชีพเสริมเพื่อลดการล่าสัตว์ป่า พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้และปลูกจิตสำนึกของเด็กนักเรียน และเยาวชนในพื้นที่ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนเมือง คนชนบทและสัตว์ป่า และในระดับสากล มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์สัตว์ป่าและสัตว์น้ำทางทะเลในประเทศต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกา เช่น เมียนมา กัมพูชา มาเลเซีย เช่น โครงการอบรมตาม SDGs เป้าหมายที่ ๑๔ (Life Below Water) เรื่อง “ลด ละ เลิก การนำหูลามาเป็นอาหาร” พื้นที่ชายแดนกัมพูชา-ไทย เช่น โครงการอบรมให้ความรู้เรื่อง “การเดินทางของสัตว์ป่า (เสือ) ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา” นอกจากนี้ ยังได้จัดโครงการอบรมความรู้ข้ามทวีปให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่ากับประเทศในทวีปแอฟริกา เช่น คองโก เป็นต้น สำหรับวิธีการจัดโครงการอบรมนั้น มูลนิธิฯ จะทำการประเมินก่อนว่าผู้รับการอบรมต้องการอะไร และนำมาพัฒนาปรับรูปแบบการอบรมถ่ายทอดสิ่งใหม่ ๆ ให้เหมาะสมอย่างเป็นปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้จะมีโครงการอบรมเรื่อง “ต่อต้านการลักลอบการค้าสัตว์น้ำทางทะเล” ให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์สัตว์น้ำทางทะเล ณ รัฐซาบาร์ (Sabah) มาเลเซีย ในเดือนมิถุนายนที่จะถึงนี้ โดยมีสิ่งที่ต้องตระหนัก ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างกันในการทำงานร่วมกับภาครัฐ ภาคประชาชนในระดับรากหญ้า ทั้งเรื่องการประสานงานและการให้ข้อมูล

นายธรรมา บัวคำศรี ผู้อำนวยการกรีนพีซ (Greenpeace) ประเทศไทย กล่าวถึงการดำเนินการของกรีนพีซ ในระดับภูมิภาค กรณีเรื่องฝุ่นละอองขนาดเล็กและมลพิษทางอากาศในเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดพบว่า คนในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการถมทะเล จากบริษัทชุดล่อกรองน้ำที่รับเงินทุนจากรัฐบาลเบลเยียม ซึ่งกรีนพีซมีบทบาทในการนำประชาชนในพื้นที่ไปให้ความคิดเห็นต่อรัฐสภาเบลเยียม และกรณีการณรงคด้วยการใช้กลไกของศาลปกครองเพื่อให้หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องยกระดับมาตรฐานคุณภาพอากาศของฝุ่นละออง PM ๒.๕ ให้เข้มงวดมากขึ้นเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเป้าหมาย SDGs หลายข้อ รวมถึงความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership : CPTPP) ซึ่งได้ร่วมกับหลายองค์กร เช่น FTA Watch และมูลนิธิชีววิถี (BioThai Foundation) เพื่อให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นของข้อห่วงกังวลของประชาชนและภาคประชาสังคมต่อผลกระทบของความตกลงดังกล่าว ขณะที่ในระดับชาติ ได้ร่วมกับรัฐสภา ในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหา

มลพิษทางอากาศ สภาผู้แทนราษฎร (ภายใต้คณะกรรมการธิการที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร) ซึ่งกรีนพีซไม่ได้เน้นไปที่ SDGs เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง แต่เน้นไปที่การรณรงค์โดยการขับเคลื่อนทางสังคม เช่น เรื่อง “การปกป้องมหาสมุทร” ในระดับสากล ซึ่งกรีนพีซได้เน้นไปที่การรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อม โดยองค์กรรวมถึงปัจจุบัน โดยเริ่มต้นจากการมีสถานะเป็นองค์กรผู้สังเกตการณ์ในเวทีสหประชาชาติ จากนั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของภาคประชาสังคมในการเจรจาระดับพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention) ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายและการกำจัด และอนุสัญญาสตอกโฮล์ม (Stockholm Convention) ว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน จนมาสู่อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวถึงที่มาของ SDG Move ซึ่งเดิมเป็นโครงการหนึ่งภายใต้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ต่อมาได้ยกระดับขึ้นเป็น SDG Move ซึ่งเน้นการทำงานตาม SDGs เป้าหมายที่ ๑๗ ในฐานะเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย (Means of Implementation : MOI) มุ่งเน้นที่การจัดทำตัวชี้วัด การจัดเวทีข้ามภาคส่วน และการเสริมสร้างศักยภาพให้กับประชาชนทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง SDGs มากขึ้น โดยในระดับภูมิภาค ในปีที่ผ่านมา SDG Move ได้ทำงานร่วมกับ มูลนิธิคอนราด อาเดนาวร์ (Konrad-Adenauer-Stiftung : KAS) ประจำภูมิภาคเอเชีย (สำนักงาน ณ สิงคโปร์) ในการขับเคลื่อน SDGs เป้าหมายที่ ๔ เรื่องการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และร่วมกับมูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (Friedrich-Ebert-Stiftung : FES) ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านพลังงานที่เป็นธรรม (Just Energy Transition) ซึ่งร่วมมือกับอีกหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน ในระดับชาติ อาทิ โครงการ SDG Watch ในเว็บไซต์ sdgmove.com ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การตีพิมพ์ข่าว และติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ SDGs เป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ ยังได้ทำงานร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เกี่ยวกับ SDGs เป้าหมายที่ ๑๓ และร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เพื่อทำตัวชี้วัด SDGs เป้าหมายที่ ๕ รวมทั้งทำวิจัยเชิงระบบเพื่อศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนระบบของ SDGs ในภาพรวม ตลอดจนการจัดการอบรม ในการพัฒนาหลักสูตร SDGs ๑๐๑ สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน มหาวิทยาลัย และภาคประชาสังคมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและใช้ประโยชน์ได้จริง และได้ร่วมกับรัฐสภา โดยเฉพาะการทำงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างประเทศของรัฐสภา และเป็นอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องกับ SDGs สำหรับในระดับสากล SDG Move ได้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายการแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Solution Networks : SDSN) และได้ผลักดันการจัดตั้ง SDSN Thailand ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

ภาพบรรยากาศของการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงบ่าย)

คำถามที่ ๒ : การผนึกกำลังของรัฐบาลและภาคประชาสังคม จะส่งผลสนับสนุนต่อการขับเคลื่อน SDGs ให้มีความก้าวหน้าได้อย่างไร และมีปัจจัยใดเป็นสิ่งที่ท้าทาย

นายธรา บัวคำศรี กล่าวถึงรัฐบาลซึ่งมีคณะกรรมการธิการสามัญเป็นกลไกที่เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ตัวอย่างเช่น คณะกรรมการการศึกษาเรื่อง CPTPP และมีคณะกรรมการสนับสนุนการทำงานของกรรมการฯ ซึ่งบางครั้งอ้างอิงข้อมูลจากเอกสารหรือการศึกษาจากคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหาจะไม่ใช้การตัดสินใจของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่จะใช้กลไกการตัดสินใจร่วมกันบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้รับการยอมรับและตกลงร่วมกันแล้ว นับเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อยอดการผนึกกำลังให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น ทั้งนี้ จนถึงบัดนี้ตนยังไม่เห็นถึงความชัดเจนในบทบาทของรัฐบาลที่มีต่อ SDGs ซึ่งอาจมีบทบาทในประเด็นย่อยในส่วนอื่น ๆ โดยเห็นว่าการบรรลุ SDGs อาจทำได้ไม่ครบทั้งหมด ควรหยิบยกเป้าหมายที่คิดว่าจะบรรลุได้ง่าย อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ท้าทายยิ่งขึ้นต่อไป ทั้งนี้ อุปสรรคสำคัญของรัฐบาล เช่น การยุบสภาที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย และควรสร้างพื้นที่สำหรับชุมชนนโยบาย ซึ่งอาจเริ่มต้นจากคณะกรรมการฯ แต่ควรให้ความหลากหลายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มีข้อกังวลว่าภาคประชาสังคมอาจทำงานโดยมีข้อจำกัดในพื้นที่ของประชาชนในการแสดงสิทธิเสรีภาพ เช่น ในการร่างกฎหมายบางฉบับที่ต้องการการถ่วงดุลโดยภาคประชาสังคมและภาคประชาชน เป็นต้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค กล่าวถึงการขับเคลื่อน SDGs ได้มีการพูดถึงแนวคิดเป้าหมายที่สามารถทำให้สำเร็จได้ง่าย หรือ “low hanging fruit” กันมากโดยเฉพาะรัฐบาลไทย ในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมา ซึ่งนับว่าน่าพอใจ แต่ความท้าทายของไทย ณ ขณะนี้ ได้แก่ ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และด้านธรรมาภิบาล ซึ่งมีความยุ่งยากมาก เพราะต้องอาศัยการบูรณาการของหลากหลายภาคส่วนภายใต้เงื่อนไขของเวลาที่เหลืออีกเพียง ๙ ปี ในการบรรลุ SDGs สำหรับเรื่องพื้นที่ของประชาชนในการแสดงสิทธิเสรีภาพ SDG Move ได้ทำวิจัย หัวข้อ Stakeholder Action Report พบว่า องค์กรที่ทำงานร่วมกับ SDG Move กว่า ๓๐ องค์กรสะท้อนว่าพื้นที่ของประชาชนในการแสดงสิทธิเสรีภาพได้ลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่ได้มีสาเหตุจากตัวบทกฎหมายเพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงสาเหตุจากกลไกการสนับสนุนภาคประชาชน ทั้งเรื่องงบประมาณที่จำกัด และจำนวนเวทีซึ่งเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน SDGs มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับภาคเอกชนที่มีการตั้งคณะกรรมการเฉพาะเพื่อขับเคลื่อน SDGs ทั้งที่ควรจะเป็นกลไกที่ครอบคลุม (Inclusive development) รัฐบาลจึงควรดำเนินการเชิงรุก ได้แก่ การผลักดันรัฐบาลให้จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน SDGs โดยเฉพาะและเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และการติดตามตรวจสอบรัฐบาลตลอดจนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน SDGs ของประเทศไทย โดยไม่แยกเป็นรายประเด็น แต่จัดให้เป็นเวทีในลักษณะเดียวกับการประชุมเวทีหารือระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (High-level Political Forum on Sustainable Development : HLPF) ของสหประชาชาติในระดับชาติ โดยให้เป็นเวทีใหญ่ประจำปีของประเทศไทย ซึ่งมีรัฐบาลเป็นเจ้าภาพ และรัฐบาลทำหน้าที่รายงานให้กับรัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ ว่าได้รับทราบความคืบหน้าเกี่ยวกับ SDGs และเปิดเวทีให้มีการแสดงความเห็นพร้อมข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคมและภาคเอกชน โดยปราศจากค่าใช้จ่าย เพื่อประโยชน์ในการสร้างความตระหนักรู้ใน SDGs โดยเฉพาะนักการเมืองและข้าราชการรัฐสภา การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม จะทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ SDGs การได้รับฟังความเห็นที่หลากหลาย และท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์ จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมในเวทีดังกล่าว ทั้งนี้ รัฐบาลจะประสบกับความท้าทายสำคัญในการดำเนินการประชุมดังกล่าว โดยเฉพาะความร่วมมือจากภาครัฐ

พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของมูลนิธิฟรีแลนซ์ในการออกกฎหมายของประเทศไทย ซึ่งสนับสนุนข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่รัฐสภาที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การเสนออัตราโทษที่สูงขึ้นของผู้กระทำความผิดลักลอบค้าสัตว์ป่า โดยเห็นควรให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้เข้าไปพิจารณาโครงการการทำงานภาคสนามของมูลนิธิฯ ว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายหรือไม่ หากไม่สอดคล้องมูลนิธิฯ จะได้ปรับเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ ภาคประชาสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐในการสนับสนุนการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุ SDGs ตัวอย่างเช่น กรณีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ จากสัตว์ที่ควรมีถิ่นฐานอยู่ในป่า แต่กลับย้ายมาอยู่ในเมือง เพราะมีบางคนนำออกมาจำหน่ายตามตลาดทั่วไป ดังนั้น สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยงควรควบคุมให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม

คำถามที่ ๓ : ประเด็นที่ประเทศไทยควรหยิบยกขึ้นเป็นวาระสำคัญเป็นพิเศษ ในการประชุม AIPA Caucus ครั้งที่ ๑๓ และการประชุมประจำปีรัฐสภาภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ครั้งที่ ๓๐

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค กล่าวถึงนโยบายต่าง ๆ ที่ไทยมีศักยภาพที่จะขับเคลื่อน เช่น ประเด็นการผลักดัน BCG Economy (Bio-Circular-Green Economy) ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ ประเด็นยานยนต์ไฟฟ้า หรือเปลี่ยนการใช้พลังงานฟอสซิล (Fossil Fuels) เป็นพลังงานสะอาดหรือพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) มักจะพบว่ามีคนกลุ่มหนึ่งที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังและกระทบกลุ่มคนบางกลุ่มที่เกี่ยวข้องในการเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานสีเขียว ดังนั้น รัฐสภาอาจถือโอกาสในการหารือประเด็นดังกล่าวในการประชุมทั้ง ๒ รายการ โดยเฉพาะในประเด็นการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรม (Just transition) ไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนบางกลุ่มที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลัง ซึ่งควรสร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนในวงกว้าง เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีสิทธิในการแสดงความเห็นอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อนำไปสู่ทางออกสำหรับทุกคน ประเด็นกลไกการสร้าง ความเข้มแข็งที่เอื้อต่อความร่วมมือข้ามภาคส่วนในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และประเด็นการสร้างความร่วมมือในการลดผลกระทบข้ามพรมแดนด้านสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ (Spillovers and transboundary impacts)

พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย กล่าวถึงประเด็นของโรคโควิด-๑๙ ซึ่งจะยังคงอยู่ต่อไปอีกนาน และส่งผลกระทบต่อทุกคน ทุกอาชีพ เป้าหมายเร่งด่วนคือการเร่งดำเนินการเพื่อหยุดการแพร่ระบาดนี้ โดยหยุดการลักลอบค้าสัตว์ป่า และหยุดการแพร่เชื้อที่มาจากสัตว์ป่าไปสู่มนุษย์ ปัจจุบันเชื้อโรคบางชนิดมาจากต่างประเทศ เช่น ประเทศในทวีปแอฟริกา ดังนั้น ทวีปต้องให้ความร่วมมือในการหยุดยั้งการแพร่ระบาด ซึ่งรัฐสภามีหน้าที่ในการออกกฎหมายและให้นโยบายแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เป็นผู้นำการขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นระเบียบและป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และควรหยิบยกประเด็น “หลักสุขภาพหนึ่งเดียว (One Health)” ซึ่งเป็นแนวทางแก้ไข ปัญหาสุขภาพของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกันให้ทั้งหมดมี ‘สุขภาพดี’ อย่างเป็นองค์รวม

นายธรา บัวคำศรี กล่าวถึง ประเด็นที่น่าสนใจ คือ SDGs เป้าหมายที่ ๑๓ เกี่ยวกับการจัดการอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน โดยปัจจุบันรัฐบาลไทยมีแผนแม่บทจำนวนมากเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และล่าสุดได้กำหนดเป้าหมายระยะยาว คือ Net Zero หรือการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ซึ่งทำให้คนทำงานในพื้นที่ทั้งจากภาคประชาสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเปราะบาง เข้าถึงนโยบายหรือแผนต่าง ๆ ข้างต้นได้ยากลำบาก และบ่อยครั้งที่นโยบายต่าง ๆ มีความขัดแย้งกับเป้าหมาย เนื่องจากไม่มีความเชื่อมโยงระหว่างแผนที่เป็นเอกภาพ โดยเห็นว่ารัฐสภาอาจหยิบยกประเด็นในการประชุมทั้ง ๒ รายการดังกล่าว โดยเน้นไปที่การรวบรวมประเด็นย่อยต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันให้เป็นหนึ่งเดียว และการประกาศร่วมกันว่าจะมุ่งหมายให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙

อย่างไร ซึ่งอาจรวมถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยการเปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยน เพื่อปรับนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน

คำถามที่ ๔ : ในฐานะภาคประชาสังคม องค์กรของท่านมองอนาคตของการผิวกำลังทำงานร่วมกับรัฐสภาในลักษณะใด พร้อมข้อเสนอแนะ

พลตำรวจตรี เพชรรัตน์ แสงไชย กล่าวว่า ในปัจจุบันและอนาคต มุลินีอิฟรีแลนด์ ยินดีและพร้อมให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ด้วยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และไม่ใช้การแข่งขันระหว่างกัน

นายธรา บัวคำศรี กล่าวว่า รัฐสภาเปรียบเสมือนชุมชนนโยบาย (Policy community) เนื่องจากมีคณะกรรมการธิการสามัญที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านหลายคณะ ซึ่งดูแลในหลายประเด็น รัฐสภาอาจเลือกประเด็นใดประเด็นหนึ่งของ SDGs ที่มีความยากและท้าทายศักยภาพและขีดความสามารถ เช่น เรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยชุมชนนโยบายไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่ ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง เพื่อมาอภิปรายแลกเปลี่ยน ระดมสมอง อบรมเชิงปฏิบัติการ และหาจุดร่วมที่เป็นเป้าหมายเดียวกัน ขับเคลื่อนไปสู่อนาคต และลงมือทำร่วมกัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชล บุนนาค กล่าวเห็นด้วยกับแนวคิดชุมชนนโยบายของกรีนพีซ และขอเสนอเพิ่มเติมโดยการขยายวงหรือกับกลุ่มคนในวงกว้างที่สุดด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การจัดเสวนา เป็นต้น สำหรับ SDG Move ใช้วิธีการแบ่งปันข้อมูลความรู้ผ่านเวทีงานเขียนบทความ โดยการเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ มาเขียนบทความในประเด็นที่ใกล้เคียงกันหรือสอดคล้องกับประเด็นทางสังคมเพื่อเป็นการเสนอแนะความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนหรือการจัดเสวนา โดยบทความดังกล่าวจะนำมาเผยแพร่ลงในอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังเห็นว่ารัฐสภาต้องทำงานเชิงเครือข่ายเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เพื่อเปิดรับมุมมองความคิดเห็นที่หลากหลายในการขับเคลื่อนเรื่องต่าง ๆ ซึ่ง SDG Move พร้อมให้ความร่วมมือสนับสนุนทางวิชาการในเรื่อง SDGs ทั้งยังเห็นว่ารัฐสภาควรมีการตรวจสอบว่าคณะกรรมการธิการสามัญในปัจจุบันตอบโจทย์ SDGs ข้อไหนบ้างและมากน้อยแค่ไหน เพื่อให้เห็นถึงช่องว่างในการขับเคลื่อน SDGs และรัฐสภาควรมีกลไกที่คล้ายกับ HLPF โดยอาจใช้ชื่อเรียกว่า “National Multi-Sectoral Forum on Sustainable Development” โดยให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบนำเสนอรายงานการดำเนินการขับเคลื่อน SDGs ในแต่ละปี หรือรายงานด้าน SDGs ที่รัฐบาลนำเสนอในกรอบสหประชาชาติ หรือการนำเสนอข้อมูลของแต่ละหน่วยงานที่ทำงานในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภา องค์กรภาคประชาสังคม เข้ามาซักถาม ให้ความคิดเห็น และควรจะต้องจัดขึ้นทุกปีภายใต้หัวข้อหลัก (Theme) ที่แตกต่างกัน

ภาพบรรยากาศของการอภิปรายเป็นคณะ (ช่วงบ่าย)

พิธีปิดการสัมมนา

นางสาวสติจิตร ไตรพิบูลย์สุข รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ขณะกล่าวปิดการสัมมนา

นางสาวสติจิตร ไตรพิบูลย์สุข รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวปิดการสัมมนาโดยสรุปว่ากิจกรรมการสัมมนานี้ถือเป็นปัจจัยสำคัญของโครงการฯ ที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลาสามปี จึงขอขอบคุณวิทยากร คณะผู้จัดงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน SDGs ของภาครัฐสภา ให้ประสบความสำเร็จตามพันธกิจที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้จัดทำความตกลงร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme – UNDP) ภายใต้คำแนะนำของเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ครั้งยังดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่มีความมุ่งมั่นนับตั้งแต่ปี ๒๕๖๓ ที่จะผลักดันให้โครงการฯ ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ขอขอบคุณการสนับสนุนที่ได้รับจากภาคีเครือข่ายภาคประชาสังคม ได้เสริมพลังอย่างมีนัยยะสำคัญให้แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรให้มีขีดความสามารถและสมรรถนะเพื่อสนับสนุนรัฐสภาในการขับเคลื่อนและนำ SDGs ไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ผลลัพธ์ของการดำเนินการของโครงการฯ ได้เปิดโลกทัศน์ใหม่ในยุค New Normal ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐสภา และทำให้ประจักษ์ว่าการกิจด้านต่างประเทศของรัฐสภาไม่ได้จำกัดเฉพาะในมิติของภาครัฐเท่านั้น แต่ยังมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและองค์กรภาคประชาสังคมที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งรัฐสภาสามารถสานพลังเพื่อแลกเปลี่ยนความร่วมมือไปสู่ผลลัพธ์ที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน บทสรุปของโครงการฯ เป็นการยืนยันปณิธานของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมุ่งสู่การเป็น SMART Parliament ที่ให้ทุกองคาพยพขององค์กรได้ขับเคลื่อนทรัพยากรภายใต้แนวทางการบริหารบ้านเมืองแบบร่วมมือกันทุกภาคส่วน และบรรลุถึงเป้าหมาย

ในการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับภาคประชาสังคม และเพิ่มคุณค่าของภารกิจของรัฐบาลระหว่างประเทศ เพื่อบรรลุ SDGs ในบริบทของงานนิติบัญญัติ ในช่วงสามปีที่ผ่านมา โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจากพันธมิตรหลักทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะรัฐสภามิตรประเทศที่ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และถอดบทเรียนการทำงานระหว่างภาคนิติบัญญัติกับภาคประชาสังคมและสร้างความตระหนักรู้ของรัฐบาลในการเสริมพลังเพื่อผลักดันเป้าหมาย SDGs เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งจะนำข้อเสนอเหล่านี้ไปปรับใช้ในการทำงาน เพื่อเตรียมการจัดการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศโดยรัฐบาลไทยในปีนี้ ผลสำเร็จของโครงการฯ จะต่อยอดไปสู่การเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐสภาและภาคประชาสังคมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น รวมถึงความเป็นไปได้ในการริเริ่มพัฒนากลไกระหว่างรัฐสภาและภาคประชาสังคมเพื่อขับเคลื่อน SDGs และขยายผลไปสู่การเชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลต่อไป

บทสรุป

การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่บุคลากรที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของสถาบันนิติบัญญัติ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน นับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สำคัญ โดยผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับประโยชน์ต่าง ๆ จากการรับฟังและร่วมอภิปรายกับผู้แทนจากภาคประชาสังคม สมาชิกรัฐสภาไทย และสมาชิกรัฐสภาชาติสมาชิกสมาชิกสภาอาเซียน (AIPA) ซึ่งเป็นการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็น SDGs ของภาครัฐสภาให้ประสบความสำเร็จผ่านการผสมผสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาสังคม นับเป็นมิติใหม่ของงานด้านต่างประเทศของรัฐบาล กล่าวคือ การดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการฯ ในปี ๒๕๖๓ ได้สร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้เกี่ยวกับ SDGs ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมระดมสมองและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนจากองค์กรภาคประชาสังคมในประเด็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อขับเคลื่อน SDGs ต่อมาในปี ๒๕๖๔ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้ดำเนินกิจกรรมภายใต้โครงการฯ ดังกล่าวในรูปแบบออนไลน์ผ่านระบบ Zoom โดยผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงจากองค์กรภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่รัฐสภาชาติสมาชิก AIPA ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ความสำเร็จและความท้าทายในการทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่การบรรลุ SDGs ในบริบทของประเทศตนอีกด้วย

สำหรับกิจกรรมในปี ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นกิจกรรมสุดท้ายภายใต้โครงการฯ จัดขึ้นในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid) ทั้ง ณ อาคารรัฐสภา และผ่านระบบ Zoom ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับฟังและแบ่งปันประสบการณ์การทำงานร่วมกันของสมาชิกรัฐสภาไทยในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของรัฐบาล และสมาชิกรัฐสภาในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งผู้แทนจากภาคประชาสังคม ในการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่ (Localization) ซึ่งเน้นย้ำบทบาทสำคัญของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อน SDGs ภายใต้บริบทดังกล่าว นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมยังได้สะท้อนความต้องการของตนมายังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดัน SDGs ให้บรรลุผลสำเร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนด โดยเฉพาะการเสนอแนะให้มีเวทีสาธารณะที่คล้ายคลึงกับการประชุม HLPF ของสหประชาชาติ เป็นพื้นที่ในการอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ SDGs ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวจะเป็นต้นธารสำคัญที่จะต่อยอดไปสู่การดำเนินการพัฒนากลไกของรัฐบาลที่เป็นรูปธรรมในระยะยาวต่อไป

อนึ่ง ผู้แทนจากภาคประชาสังคมได้หยิบยกประเด็นที่รัฐบาลควรนำเสนอเพื่อพิจารณาจัดทำสภารัตถะและบรรจุในวาระการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพ อาทิ การผลักดัน BCG Economy (Bio-Circular-Green Economy) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) การเปลี่ยนการใช้พลังงานฟอสซิล (Fossil Fuels) เป็นพลังงานสะอาดหรือพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy) ซึ่งประชาชนทุกคนควรเข้าถึง

ได้อย่างเท่าเทียม การหยุดการลักลอบค้าสัตว์ป่าซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ จากสัตว์ป่า และการให้ความสำคัญกับประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มเปราะบาง ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยมีศักยภาพขับเคลื่อน ผลลัพธ์ที่ได้จากกิจกรรมนี้ ส่งผลให้บุคลากรที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของสถาบันนิติบัญญัติได้รับมุมมองและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากภาคประชาสังคมเป็นครั้งแรกมาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเตรียมการด้านสารัตถะในการประชุมรัฐสภาระหว่างประเทศทั้งที่จะเกิดขึ้นในปีนี้และในอนาคต

วิทยากรและผู้บริการสำนักงานฯ
ถ่ายภาพร่วมกัน หลังเสร็จสิ้นการสัมมนา

เรียบเรียงโดย

ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานดำเนินโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่บุคลากร
ที่สนับสนุนภารกิจด้านต่างประเทศของสถาบันนิติบัญญัติ เพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
มิถุนายน ๒๕๖๕